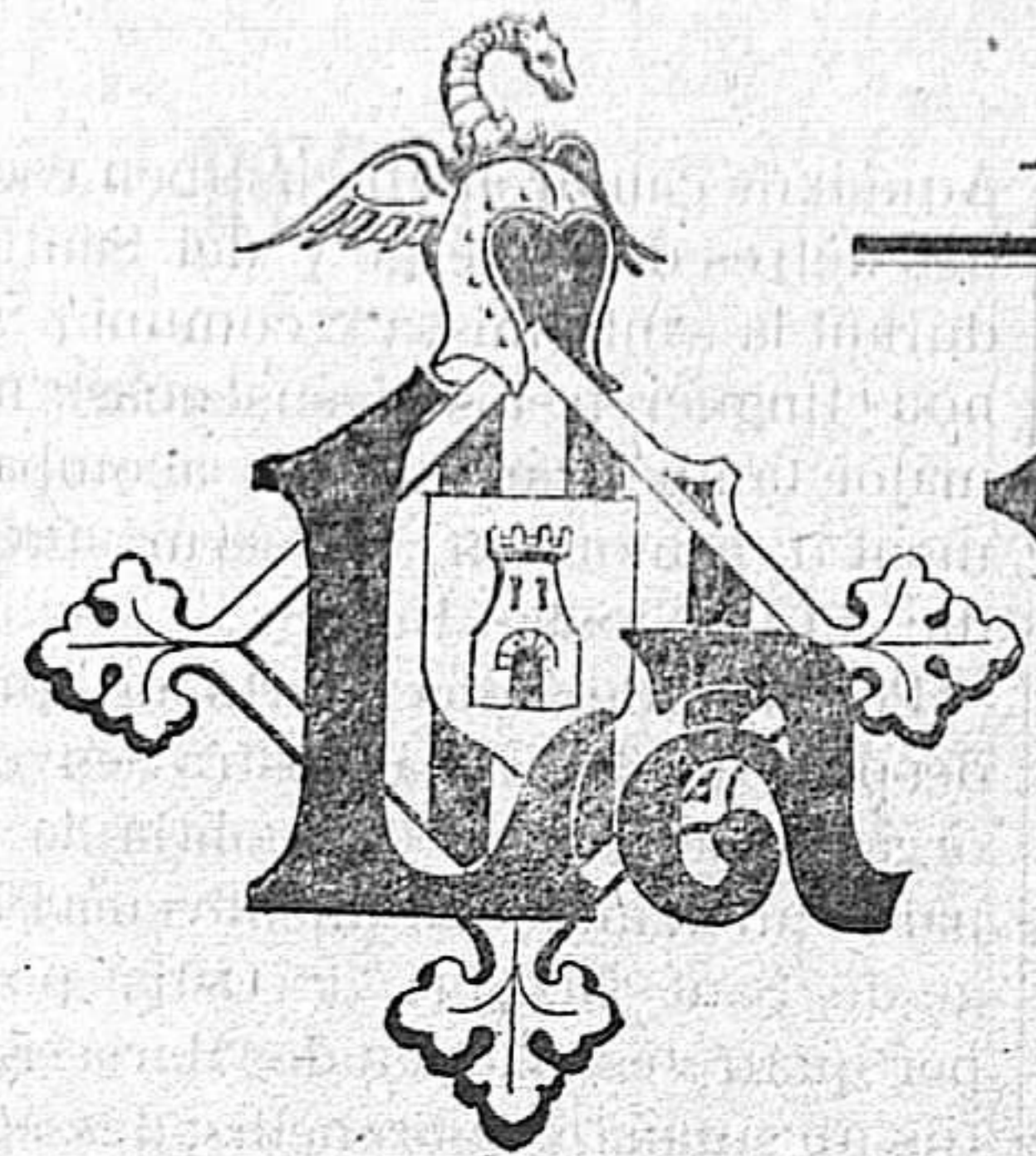

Cantero

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A QUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

PUNTS DEL RIU

MES CONEGUTS DESDE TORTOSA AL MAR

AL MEU ESTIMAT Y RESPECTABLE AMICH LO REVERENT P. JOSEPH PASTORET

Me recordo, senyor meu, que un dia vosté hem va dir que tenia curiositat en saber los noms dels punts més coneguts y que més s'anomenen entre la gent que te necessariat de navegar pel riu, desde Tortosa al mar.

Avuy, gracies á l'ajuda d'alguns mariners coneixedors del cause de nostre riu, vaig á contestarli desde les columnes d'aquest setmanari, pera que de passada se'n enteren també los que ho ignoren.

No m'entretindrè en citar un per un los noms de tots los lindants á dreta y esquerra del riu, perque seria cuestió de publicar un folleto, anotán solzament los punts que son més coneguts dels que naveguen per la via fluvial.

Al sortir de Tortosa en direcció al mar, lo primer punt que 's troba dels que 'ns proposém descriurer es la

ILLA D' ALBERNI. Avuy casi no es coneix en res de que per allí hi hagués existit una illa, pues está completament cegat lo canal de l'esquerra y que fa uns cincuant' ayns s'hi podia navegar, comensant dit canal á la terra que actualment es propietat dels senyors de Wenez y acabava al mateix indret del hort de l'aygua roja ó sigue á la finca de la viuda de D. Rafel Dalmau, que venia á trovarse ab l'altre bras de riu y que avuy encar es coneix ab lo nom de

LO CANAL NOU. Se denominava aixís lo punt ahont s'ajuntaven los dos brassos de riu que dividien la citada illa. En aquell temps hi havia molts fons, pero avuy, á causa de la terra que 's tira al riu, treta del ensanxe d'aquesta ciutat y la que arrastra lo barranch de sant Antoni quan baixa pl.; s'ha quedat lo sol del riu tant alt, que al estiu s'hi pot passar caminán, pues no hi han més que uns dos pams d'aygua. Después, navegant riu avall, se troba

LA PARET. No está gens desprovist de fundament aquest nom, perque efectivament hi ha una paret bastant groixuda estesa de part á part de riu y en direcció diagonal. Los mariners vells calculen que va ser feta pera construir un salt d'aygua, y com no's va acabar, passen durant l'estiatje per sobre

de la citada paret uns dos pams d'aygua, impedin generalment la navegació. Per' aixó, fa uns coranta anys que la societat de sant Temp á copia de barrinades va obrir un boquete prop de la vora esquerra del riu y per allí passen actualment los barcos. Segueix después

SOLDEVILA. Te 'l nom aquest an moli que va ab forsa d'aygua y es tan poch lo desnivell que hi ha del riu á les pales que posen en moviment les moles, que quan puja una mica més del regular lo riu, queda l'aygua anivellada y no pot funcionar per falta de forsa; d'aquí neix aquell ditxo que diu: «farém lo que podrém, com lo moli de Soldevila.» Més avall se troba

FONT DE QUINTO. Se dona aquest titul á una ermita antiga y á la extensió de terrenos sembrats d'abres fruytals y hortalissa, venint al poch rato de navegar

LA PEDRERA. S'anomena aixís á un morrot de roca que desde la mateixa vora del riu se'n entra terra endins, de la qual se'n treuen grans quantitats de pedra continuament. Luego ve

AMPOSTA. Lo redubit espay de que disposém, ens priva de fer la descripció detallada d'aquesta important vila, que tan acreditada está respecte al cultiu del arrós. Lo punt que á continuació segueix es

LA COLLA. Entre 'ls molts horts que hi ha á n'aquell redol, s'hi troba lo de «La Rabosina» que es molt conegut per tots aquells voltáns. A continuació hi trovém lo

MAS D' AVALL, que també 's compon d'algunes cases de pagés, entrán al poch rato de navegar á la

ILLA DE GRACIA. Aquesta illa es de tres propietaris, que son los senyors Verges, Baltesté y Brunet, y está dividida per dos brassos de riu navegables. Lo de l'esquerra s'anomena de Jesús y Maria, y 'l de la dreta de Balada. Antiguament hi havia un'altra illa més á la dreta coneguda ab lo nom de «Illa de Rosario», y avuy es terra firme. Navegant pel canal de l'esquerra de la Illa de Gracia, se troba lo tan conegut hort de «Perolet» y al cap-de-vall

LO TAMARIT A n'aquest punt es ahont atraquen lo vapor y les falugues pera deixar los passatjers y encarrechs de la partida alta de Jesús y Maria. Aquest «toch» está á l'esquerra del riu y un poch més avall y á la dreta, se troba lo de

L'AMEL LERA. Igual que á l'anterior, fan parada les falugues y 'l vapor pera deixar los passatjers de San Jau-

me, ó sigue La Enveja, y 'ls de Jesús y Maria. Los que van á n'aquesta última partida, han de travessar lo riu ab puntones perque 's troba á l'esquerra del Ebro. Segueix á n'aquest toch

LA CAVA. Es molt coneguda aquesta partida per la importancia que te en lo districte municipal de Tortosa. Se troba á la part esquerra del riu y es lo punt de parada del vapor y barques que fan lo servici entre aquesta ciutat y aquella partida. Més avall se troba

LO DE MITJ OU. Aquest punt no te res de particular, pero á uns cinquanta metros, hi ha

LO TRONCH DE CHIMETI. Aquest tronch estava plantat dintre l'aygua y á uns quatre metros de la vora. S'anomena aixís aquest punt perque durant la guerra dels set anys, estava una nit atracat allí lo llant de dit senyor, quan va ser sorpresa pels carlistes la tripulació, cayent en poder d'aquells tots los mariners menos lo senyor Chimeti que 's tirá al riu amagantse al costat del tronch, trayent sols lo cap pera poder respirar, salvantse aixís de caure en poder de les forses carlistes. Segueix después

LA CATXA. Antiguament era una illa aquest tros de terra, que avuy está á l'esquerra del riu, y es propitat del senyor Villoria. Més avall estava la

ILLA DE CORTÉS que fa uns cinquanta anys desaparegué, partint lo riu pel mitj y quedán per la dreta agafada á la finca del senyor marqués de lamarit y per l'esquerra ab la de donya Clara Rocamora, seguint més avall la

ILLA DE BUDA qu' está dividida pel canal de Mitj-jorn per un costat, lindán ab lo mar per un altre y 'l cause del riu per devant. L'últim punt del riu que trovém son les

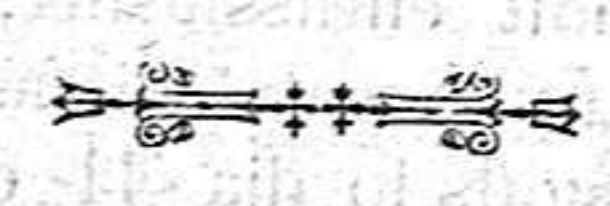
BARRAQUES DE LA GOLA, y més avall, casi tocán al mar y situat á la punta de l'esmentada illa, se troba lo Faro de Buda, y últimament la

BARRA DEL EBRO, que es per ahont surt lo riu al mar.

Queden, donchs, descrits molt á la lleugera, los principals y més anomenats punts que 's troven anant desde Tortosa al mar, que es lo que vosté, distingit y respectable amich, me va encarregar.

E. Cantero y Hernández

Tortosa, Novembre de 1901.

ALS REPUBLICANS FEDERALS

Cada dia ens es més simpática la campanya que á favor dels ideals autonomistas han emprés els capitostos de la vostra doctrina republicana federal. L'afinitat del nostre programa y del vostro boy que 's donan les mans.

Vosaltres glatiu l'autonomia de les regions; nosaltres també; lluytèu per la verdadera democrácia; nosaltres lo mateix; volèu despertar del ensopiment al poble y predicarli idees de progrés, cultura, moralitat y vera tolerancia, donchs nosaltres anèm pel mateix fi.

L'abim que un jorn ens separá, els uns dels altres, ja no es abim: es un sot ben petit. Vosaltres volèu la forma republicana en el govern de la federació, y nosaltres no 'n volèm cap, ó mellor dit, les volèm totes, perque 'ns es completament indiferent l'una de l'altra. La qüestió y 'l fi capdal es l'autonomisme; qu'aquest se desentrotlli dins de la forma monárquica ó be republicana res ens fa. Per xò dins del catalanisme hi ha tendencies republicanes y monárquiques y, ab tot y això, tots sacrifican llurs ideals pera assolir lo que tant delejem: l'autonomia de Catalunya.

Aixís es que vosaltres y nosaltres que som autonomistas y anyorèm la llivertat de la terra ens hauriam d'acoblir y treballar de ferm y ab fe contra dels sengles enemics, qui, ab llurs conxorxes, entrebanca la tasca del autonomisme y estrefán les energies vitals del poble.

Avuy son molts aquestos. Sembla que 'l centralisme burocratic y xorch que nia en aquelles baumes flayroses del Madrid miserable hage foragitat demunt de nostra estimada Patria un aixám de perdularis y criminals, ab objecte de predicarnos la guerra fraticida á sanch y á foch. Cal, donchs, estar á l'aguayt.

Ab frasses ben rebuscades y sobre tot enlluernadores predicán á les masses socials la democrácia, qu'ells mateixos no la entenen y menys la practican. Y aqueixos tals s'anomenan republicans, com si això volgués dir menja-capellans y «que 's fassa lo que que 's vulga».

Per xò á n'aquestos no solzament nosaltres, els catalanistas, los hi hèm de fer guerra, sinó que també vosaltres, federals, hèn de desenmascararlos y donarlos á coneixer al poble, pera que

les llurs prèdiques, sempre basades en el sofisme y revestides de bons engrescadors, no desmoralisin y embruteixin als pobres obrers ab ideals rancuniosos, sense solta y de mal profit.

Tingau ben present qu' aqueixos qui s' anomenan republicans y que en el fonç no son més que llivertaris os tirarán sempre á perdre 'l fruyt dels vostres esforços; perque foran, com més de quatre cops ja han fet, aborrible y despreciable el nom de republica á tota persona sensata y de bé.

Republica y federal sempre voldrà dir aymant de la republica y de l' autonomia dins d' un regim moralisador y de tolerancia ben entesa; mes may un menja-capellans, un incendiari, un petroter y un enemich de tot lo existent com son els republicans de *real ordre* y de *levita*, avuy lluytant descaradament contra del catalanisme y, per tant, del autonomisme.

Es hora dorchs, de que 'ns unim y trevallèm acoblats, catalanistas y federalistas, pera arrencar la careta d' aqueixos republicans llivertaris, qui malmeten el cor del nostre poble ab ideals exòtics; y no dupteu de que la nostra tasca serà de molt de profit á la causa que perseguim, l' autonomia de Catalunya.

Jordi Jordà.

Tortosa, Novembre de 1901.

MÉS SOBRE CONSUMS

CULLITERS, TABERNERS Y CONSUMIDORS.

No hi ha pas cap mena de dupte que á Barcelona y en altres importants capitals, el dret de consums dels vins usuals es excessiu y més avuy, si 's té en compte 'l preu relativament elevat á que 'ls espendedors de les grans ciutats los colocab, atés lo poch que 'ls pagan als culliters. Es una relació desesperán la dels compradors ab los venedors y no té rahó de ser. La satisfacció es altra de las causas determinants de la crisis vinícola actual. Comprenent aixó, nostre Excm. Ajuntament ha celebrat entrevistes ab personas de reconeguda competencia, á fi de veure si 's pot venir á una intel·ligencia ab los productors y ab los expendedors. Si ab aquells es fácil d' entendre 's; ab aquestos es sumament difícil; sinó impossible. Diguin tho sinó las pretensions dels uns y las dels altres. Mentres aquells se contentan ab pagar los drets de portas per graus alcohòlics y de aquesta manera poder colocar los vins baixos, evitant fácilmente las sofisticacions; los taberners acudeixen á la Alcaaldia, empenyats en recabar del President, D. Joan Amat, que no 's tiri en devant el pago segons graduació, perque d' aquesta manera podrán seguir aygualint los vins de forsa y color, que pagan iguals drets que 'ls fluixos y clars. Pera uns y altres fora convenient la abolicció dels consums y per aixó, si 'ls vicultors ho desitjan obertament, los taberners ho demanan sense insistencia, donchs no 'ls hi té tan de compte com alguns se pensan el no poderlos allargar ab aygua.

De totas maneras es impossible seguir aixis. Es d' absoluta necessitat re-

mourer tots los entrebanchs que s' oposin á la resolució d' un problema, que es capital no solt pera la producció vinícola del pays, sinó també pera la higiene pública, que las autoritats totas tenen el dever de vetllar per ella. Ja se sab que sempre son oposats los interessos del venedor y dels compradors, perquant hi ha un dany de tercer es imprescindible guardar miraments á ningú. Quant, si mal no recordém, farà uns 15 anys van rebaixarse á la meytat los drets de consums del vi al entrar per los fiels de Barcelona, la recaudació va aumentar en una vinticinquena de milers de duros anyals. Aquet sol fet nos demostra ben clarament que quant hi ha enterea per part d' uns y bona voluntat per la de tots, les coses cambian facilmente. Quant aquellas factin, no podrá esperarse rés de bó y la ruina serà imminent donchs nostra viticultura haurá caygut pera no aixecarse y aleshores no hi haurá remissió per un may mes. Quant se posi aquest assumpto á la ordre del dia, es precis no recular devant del enemich, tenin, com tindrà l' Ajuntament de la seua banda als culliters y als consumidors; á aquells, perque s' ofegan ab son propi vi y á aquestos, perque 'l podrán beure pur y barato, sense que 'ls taberners deixin de ferhi 'l seu negoci, però, potser no tant rodó com algún temps.

(De L' Art del Pagés).

CONSELL GENERAL

DE REPRESENTANTS

De la «Unió Catalanista»

Lo diumenge se reuni 'l Consell de representants de la «Unió Catalanista», al objecte d' elegir als nous individuos de la Junta Permanent que tenian de substituir als que pel Reglament tocava cessar de sos càrrechs. A las deu del mati, y baix la presidencia de don Manel Folguera y Durán, se constituhi 'l Consell, al que hi assistiren representants de moltissimes associacions, agrupacions, periòdichs y entitats, quins noms no ens permet reproduhir l' espay del nostre setmanari.

Després d' estar constituída la Assembla, se suspengué la sessió fins á las tres de la tarde en quina hora comensá la votació, actuant com á secretaris executors los senyors Marsans y Salat.

Verificat l' escrutini, resultaren elegits pera president D. Joseph M.ª Roca. Vocals, D. Ernest Moliné y Brasés y D. Joseph Mallofré. Secretari, D. Manel Rocamora, quins nombraments foren rebuts ab llarchs y entussiasmas aplaudiments pels delegats.

La Junta Permanent quedá, donchs, constituída en sa totalitat de la manera seguent: President, D. Joseph M.ª Roca. Vis-president, D. Marián Vayreda. Tresorer, D. Oriol Martí. Vocals, D. Agustí Gibert, D. Ernest Moliné y Brasés y D. Joseph Mallofré. Secretari, D. Manel Rocamora.

Al acabarse la votació, en la que hi regná molt entussiasme, entraren al saló 'ls trenta catalanistas que sigueren detinguts lo dia 11 de Setembre, que constituheixen la nova agrupació

«La Reixa», en nom de quina D. Joan B. Fonts, un dels detinguts, exposá 'l ver agrahiment que 'ls ex-presoners sentian per la «Unió Catalanista» y las diferentas entitats adheridas, pels treballs que feren pel seu deslliurament, y oferiren á la «Unió» un grupo fotogràfic dels trenta detinguts, com á prova de la adhesió sincera que tenen al Catalanisme.

Lo president de la «Unió», senyor Folguera, agrahí fundament l' obsequi y ab sentidas paraulas los hi feu un discurs plé d' encoratjament y de conceptes patriòtics. Tant al entrar com al sortir del saló, 'ls individuos de «La Reixa» foren saludats ab entussiasmas aplaudiments.

Se llegí 'l dictamen de la ponencia sobre 'ls treballs presentats pera la reorganización de la «Unió Catalanista», y s' acordá deixar l' assumpto per un Consell extraordinari, que 's cridarà oportunament pera tractar del dictamen.

Lo president de la Lliga de Catalunya D. Joan Mon y Bascós, y 'l senyor Casals, de Badalona, proposaren y s' acordá fer constar en acta, 'l sentiment que 'l Consell sentia per la mort del inoblidable D. Pau Sanz y Guitart, y colocar son retrato en una de las salas del local de la «Unió»

També s' acordá donar una ampla autorisació á la Junta Permanent, pera que si convé pugui convocar la Assamblea de delegats y 'l lloch y fetxa que sia més convenient.

Seguidament lo senyor Folguera pronunciá un elocuentissim discurs de despedida, y acordá que 's dongués un expressiu vot de gracias á la entusiasta patriota D.ª Agnès Armengól de Badia, per la seva iniciativa de organitzar la suscripció de las donas de Catalunya pera adquirir una bandera catalana pera la «Unió Catalanista», esplicant la trascendencia que te per la nostra causa aquest gran projecte, vot de gracias que 'l Consell doná ab immens entussiasme. Las paraulas del senyor Folguera, plenas de patriotisme, d' un amor fervent per la patria, foren frenéticamente aplaudidas.

A proposta de D. Joseph M.ª Valls y Vicens s' acordá donar un vot de gracias á la Junta sortint, y d' un modo especial pera son digne president don Manel Folguera y Durán.

La sessió s' aixecí en mitj d' un entussiasme indescriptible, lo que demostra la bona elecció que s' avia fet al nombrar los nous individuos de la Junta Permanent, quin patriotisme acrisolat y carácter actiu fa esperar que la «Unió Catalanista» donará 'ls fruyts espléndits que fins are ve obtenint.

La festa del Roser

A L' ARRABAL DEL JESÚS

Per lo senzilla y devòta fou verament consoladora aquesta diada.

De bon mati corregué com de costum y ab bona munió de gent lo Sant Rosari de l' aurora, alegrant ab ses nòtes tot lo veynat. A dos quarts de set se digné la missa de comunió ab molta d' assistencia de fidels y dels Congregants de Maria Inmaculada.

Aquèixos cantaren ab gust ben escullides lletres de la Verge y del Santíssim durant la santa missa y comunió. A les nou tingueren los jesusenchs missa major també cantada ab acompanyament d' armonium y ab sermó que predicá el P. Nicolau Buil S. J.

Per la tarde á dos quarts de quatre, després del Trisagi á Nòstra Senyora s' organisá la professó. L' obria la creu parroquial; immediatament venia l' imatge de Sant Gregòri d' Ostia portada per quatre escolanets de Maria revestits ab sotana y sobrepellis; desseguida l' estatua del Bon Jesuset en peanya passejada pels de la Secció de Cultos; darrera d' eixa anava 'l tabernacle de Sant Joan Bèrchmans sostingut per quatre pagesets garrits; á n' aqñest seguia 'l Salvador del mon dut, també, per quatre escolans revestits; després l' hermosa bandera de l' Escolania ab dues llargues cintes, enarborada aquèlla y recullides èixes per tres de la mateixa; y al seu costat lo Chòr dels Congregants de Maria y la banda que interpretaren un bonich y piados rosari del R. P. Joan Mir S. J.; derras dels músichs, portada en triomf per quatre distingits llauradors, s' agegantava la Verge ab son mantell blau y coronada d' estrèlles, amorosa y riallera, com si benehis agradosa 'ls fills que tant l' honravan y enaltian: tancava 'ls rengles dels devòts del Rosé 'l R. Sr. don Antoni Gordó, Vicari del Jesús, qui portava, ajudat de dos altres ministres, lo res del Sant Rosari.

La processó desde 'l principi hasta la tornada se descapdellá ab ordre y devoció que edificavan. ¡Quin be de Deu! ¡Donava gòig veure aquèlles dues llargues fileres de fadrins y casats responent ab devoció y ternura á la salutació angèlica cantada per aquèlla joventut florida! Per les cantonades dels carrers sortian arrèu còlles de nins y vellèts á contemplar y venerar á sa Mare Santíssima que tant los estima, agenollantse tots al passar sa imatge, com regoneixent en Ella á la que és Rèyna y Mare dels seus còrs. Mentres les campanes volejavan xamoses, vells y joves resavan y 'l chòr de vèus retrunyia pels voltants, enlayrant á la Verge, envollallades d' armonies, les plegaries més tendres de sa ànima. Aixis feren tota la carrera triomfal contents y valerosos, devant de Deu y del pòble, los bons fills del Jesús, hasta que deixaren altra volta á sa Mare amorosida sobre l' altar del temple de Deu.

¡Quins sentiments tan dolços donan á n' als bons cristians aquèstes festes tan abundoses de benediccions divines! Aixis ho deya l' alegria que respiravan ses cares al eixir de l' iglèsia y la satisfacció que brollava á dojo de ses converses y mirades. Aixó es esser cristiá: es santificá 'ls dies del Senyor: aixó es lo que atrau del cèl ruixats de gracias pera les ànimes, salut y fòrces pera 'l treball y bones cullites que paguin les suhades valentes ab que assahonan la terra! Molt be pels Jesusenchs: ¡avant! que qui en eix mon no sembra bones òbres, no recull á l' altre ni coronas ni palmes.

Sala.

Tortosa, Octubre de 1901.

RECORT

Onas que aneu á la platja,
 las que veyeu mon patir,
 miréu si trobéu m' aymada
 y deixeu aquest sospir.
 Pluja que mullas las velas,
 no 't barrejis ab mon plor,
 que tots junts aneu á l' aygua
 y lo mar ho esborra tot.
 Ma ditxa l' aygua separa
 y en la terra finch mon cor;
 no estiguén paradas, velas,
 féu que 'l barco corri molt.
 Ventiscot de matinada
 que á la terra vás volant,
 du un recort á ma estimada,
 digali qu' estich penant.
 Si véus sentada á la platja
 una nineta que dorm,
 que 'l rissat cabell l' hi ondeja
 per la esquena y per lo front,
 que somriu com una verge,
 fesli passant un petó,
 fesli suau, que no 's despertí,
 que somnia ab mon cor.

J. S. C.

NOTICIES

En la darrera sessió celebrada per la Diputació provincial se tractá de l'abolució de la *Casa de Misericordia* de nostra ciutat, de quin assumpto no 'ns ocupem avuy per falta de temps. La pretensió dels diputats de Reus y altres districtes, fou ofegada gracies á la patriótica intervenció dels Sres. Olesa y Ribás, quina abnegació y amor patri mereixen los aplausos de tothom.

La construcció de la bollonera del carrer de Sant Roch, s' ha donat per subasta al millor postor D. Agn. ti Pitart, qui ha promés escomensarla desseguida.

Desde 'l dia 5 al 14 tindrá lloch un' altra tanda d' Exercicis espirituals pera Sacerdots en la Santa Casa de Sant Joseph de Roquetes, baix la direcció d' un il·lustrat Pare de la Companyia de Jesús.

Los Reverents Preberes que vullgan assistirli poden inscriurers en la Secretaria de Cambra d' aquest Bisbat,

Després d' una malaltia tan llarga com crudel ha mort á la edat de 28 anys nostre estimat amic D. Ignasi Beltri y Roqueta, esculptor prou distingit é intel·ligent.

Les simpaties del malaguanyat artista s' han posat ben bé de monifest al acte del enterro, quin acompanyament fou nombrós y escullit.

Rebi sa volguda familia lo testimoni de nostre profund condol.—R. I. P.

Durant los darrers dies de la setmana lo temps ha estat emplujat.

Segons noticies que té per certes nostre estimat confrare LA VEU DE CATALUNYA, se troba malalta de gravelat en un dels pobles agregats á Barcelona D.ª Elvira de Borbó, filla del Pretendent á la Corona d' Espanya. S' assegura que ha arribat ab ella lo pintor Folchi y que 's troban los dos en una situació molt apurada.

Se creu qu' han vingut de Fransa en un de quins ports desembarcaren procedents dels Estats-Units.

Hi ha noticias de que ha sigut falsificada l' emissió de bitllets del Banc d' Espanya, de 17 de Maig 1899, de 25 pessetas, ab el bust den Quevedo.

A Barcelona se n' han vist alguns.

La companyia dramática del Sr. Masip, que actua en lo Teatro Principal d' aquesta ciutat, continua donantnos á coneixer algunes obres de regoneguts autors.

Lo que si hem de fer constar, es que cridá molt l' atenció d' una bona part del públich qu' assisteix al Teatro, lo que 's posés en escena lo diumenge passat, la traducció de l' obra de don Angel Guimerá *Maria Rosa*, podén posar l' oreginal escrit en nostra llengua, tenint en compte que la majoria dels artistes que formen la companyia son fil s de nostra terra.

L' argument de l' obra va agradar molt y 'ls artistes foren justament aplaudits del triat públich que assistí á la citada representació.

Se 'ns ha dit, y desitjariem que no fos cert, que la próxima setmana se representará *Mar y Cielo*. No volém acabar de creurer tal noticia y menos encara, tenint en compte que la primera actriu de la Companyia es donya Maria Coello, que ha alcansat casi tota la seva fama artistica desempenyant los principals papers en lo Teatro Romea de Barcelona, entre 'ls que s' hi conta lo de Blanca de l' obra *Mar y Cel*.

Aquí á Tortosa tothom recorda encara les ovacions que obtingué la esmentada senyora, tantes vegades com representá lo drama d' en Guimerá la companyia de don Theodor Bonaplata.

¡Vaja un efecte que 'ns faria sentir declamar en castellá á la senyora Coello aventli aplaudit á rabiari lo paper de Blanca en l' idioma que 'l concebí lo seu autor don Angel Guimerá!

Y per altra part 's traduhia á la nostra llengua, *El gran galeoto*, creuen vostés que la traducció resultaria igual que 'l libre escrit per D. Joseph Echeagaray? Tothom sab que un' obra al ser traduhida d' un idioma á un altre, pert bastant del seu original.

PUBLICACIONES REBUDES

Ayres del Montseny — Poesies per Mossen Cinto Verdager.

Biología de los derechos en la normalidad y su representación per D. Antoni de Monasterio.

Los Jesuitas y los pobres pel R. P. August Belanger.

Las Ordenes religiosas y los religiosos, per D. Joaquim Buitrago.

Los dos bachilleratos y el nuevo plan de enseñanza, per Raymond Carbonel.

Doném les gracies als autors que 'ns han honrat en llurs obres, de quines ens ocuparém tan prompte les hagim llegides.

ALS AGRICULTORS

En los magatzems de D. Martí Gilabert se venen á preus sens competencia, fabes de Mahó y del país, blat de totes classes y ordi. propis pera la sembra y d' una qualitat molt excelent.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 3, Innumerables martirs de Saragossa. — Dilluns, 4, Sant Carlos Borromeo. — Dimars, 5, Sant Zacarias. — Dimecres, 6, Sant Sever. — Dijous, 7, Sant Florenci. — Divendres, 8, Los quatre Sans germans. — Dissapte, 9, Sant Teodoro.

CURIOSITATS

ALSARIAS DE MONUMENTS NOTABLES

- La torra Eiffel, 300 metros.
- La columna de la Bastilla, 47 metros.
- La columna de la plassa de la Vendôme, 43 metros.
- Lo panell dels inválits, 105 metros.
- Lo cim del Panteon, des del lloch ahont s' assenta, 79 metros.
- La balustrada de la torra de Nostra Senyora de París, 66 metros.
- La plataforma del Observatori de dita capital, 27 metros.
- Lo panell de la Catedral de Ruan, 150 metros.
- Lo de la Torre sant Miquel, de Burdeus, 113 metros.
- Lo campanar nou de la Catedral de Chartres, 113 metros.
- L' obelisch de Washington, 169 metros.
- La mole Antonelliana de Turin, 164 metros.
- La torre de la Catedral d'Estrasburg, 142 metros.
- La pirámide més alta d' Egipte, 142 metros.
- La torra de sant Esteve de Viena, 138 metros.
- La cúpula de sant Pere de Roma, 132 metros.
- Lo *Duomo* de Milán, 109 metros.
- La torra dels Assinelli á Bolonia, 97 metros.
- Santa Sofia de Constantinobla, 58 metros.
- La forola de la illa de Buda á la barra del Ebro, 57 metros.

MAXIMES

DE PLATÓN

- Quils los fills, tal lo govern de la casa.
- Vergonya al minyó, es lloable; al vell reprehensible
- Pitjor es lo que sens ira fereix, que lo que fereix ab ira.
- Soferir coses baixes sens algún honest fonament es propi d' homens vils.
- Aixis com cada hu es, en sa vida 's coneix.
- 'ls qui d' altres ensenyen atany dir veritat.
- La llei es imitada de la veritat.
- Qui desitja no esser enganyat, que procure no enganyar.
- No deu hom fer cabal del qui no sabén res, alaba ó reprén.
- La llei es una opinió particular.
- Dir veritat es molt just.
- Admirables son totes les coses que venen per etzar.
- La baixa gent molt s' assembla als esclaus.

Traducció de A. Bulbena.

VARIETATS

DESCUBRIMENTS E INVEZIONS

ABANS DE JESUCRIST

- 2904 S' assegura que Tubal inventá la música.
- 2900 Noema inventa l' art de filar y de texir.
- 2800 Tubaleain comensa á treballar lo ferro.
- 2600 Noé planta vinya y extrau lo vi.
- 1850 Los fenicis inventan l' alfabet y la escriptura.
- 1775 Se inventa lo llaurar los camps.
- 1725 Epimeten descobreix l' art de terrissayre y Hésper dona reglas pera cultivar las hortas.
- 1640 Los tiris inventan lo vidre.
- 1500 Se fonen las primeras monedas d' or.

RETTALLS

Acaban de declarar cessant á un melje, que á falta de clientela, ocupava un destino en las oficinas del Estat. — ¡Oh! exclama: m' han fet una picardia... I.o govern m' ha prés l' empleo; pero aixó costará molta sanch. — ¿Y aixó? ¿Pensas sublevarte? — No, cá: desde demá 'm poso á fer de cirugiá.

Un tenor. — Aquí ahont me veyeu, á Manresa vaig donar un dia 'l do de pit y tot lo teatro en pés va alsarse. — ¿De admiració? — No, cá, los uns d' esgarrifansa y 'ls altres per tocá 'l dos.

Anavan dos senyors pel passeig del cementiri, l' un sech com un clau y l' altre més groixut que un bocoy, y 'l sech digué: — ¿Arribemnos á veure 'l cementiri? — No, digné l' altre, que 's pensarian que hi robat un esqueleto.

PASSA - TEMPS

JEROGLIFICH

k k k jar :

XARADA RÁPIDA

La primera es una vocal; segona nom d' hom: Tot poble de Catalunya.

INTRINGULIS

Ae Ai Ao

Ab aquestas vocals y vint consonants, formar lo nom d' un carrer de Tortosa.

TARJETA

Manel Cid Rata

ai

Combinas aquestas lletras resultarà un nom de dona.

Les solucions al número próxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jergllich comprimit: *Frastenda*.
 A la xarada rápida: *Mifa*.
 A la frasse fuga de vocal: *Molts del mals son resultats dels abusos perpe-trats*.

Manel Toga Munt.

Tortosa, Octubre de 1901.

MORESO

GRAN

Botiga de calsat de totes classes

SABATES Y BOTINES D' ISTIU

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.—Preus fixos.
Ventes al contat.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU.—TORTOSA

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes,
Parassols, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons,
Joguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria,
Acordeons, Objectes pera regalos
y tota classe d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES
EN CARTÓ DE TOTFS MIDES Y
VENTALLS DE TOTES CLASSES.
CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, ETC.

Carrés d' En Carbó, 11 y 13 y Pescadors, 1
TORTOSA

LLIBRERÍA,
COMISSIONS Y REPRESENTACIONES

← DE →

D. Obdulio Rodriguez

Carré de Moncada, 1

TORTOSA

LA CHERTOLINA

XOCOLATE

Y

LLEGITIM

TURRÓ

DE

CHERTA

Joseph Ricapt

CHERTA (Tarragona)

IMPRESMPTA DE E. Cantero y Hernandez

IMPRESIONS PERA 'L COMERS: Factures; Cartes; Memorandums; Accions;
Sobres; Prospectes; Lletres; Chéchs; Pagaré; Esqueles; Circulars; Notes de preus;
Estats; Rebuts; Catálechs; Talonaris; Volants; Modelació pera oficines; etc., etc.
Impresions ab tinta de copia.

CROMOTIPOGRAFIES

Títuls honorífchs
Etiquetes de totes
classes;
Invitacions;
Targetes;
Participacions de
casament;
De naixement;
De primera Missa
De Professió Rel-
ligiosa;
Recordatoris y to-
ta classe de
treballs fantasia.

Especialitat ab
impresions
artístiques sobre
satí, papé japonés
y pergami.

Vinyetes moder-
nistes y caracters
gótich del sigle xv

Varietat en clixés
pera goigs y esca-
polaris.

Targetes visita
desde una pesseta
lo cent.

IMPRESIO DE OBRES DE TEXT: Periodichs; Revistes; Memories; Reglaments;
Follets; Obres científiques y Literaries, etc., etc.

Esqueles defunció. — Impresos ab tinta blanca sobre papé negre ó cartolina.
Treballs artístichs á varies tintes. — Cromos pera felicitacions y Carnets pera
festes y menús. — Impresió de targetes postals.

TIMBRES DE GOMA.—PLANXES DE FERRO ESMALTAT

Timbres de caoutchouc. — Tintes pera sellá. — Tampons,
Caixes, Montures, etc. etc.

Carré de San Blay, 34. -- Tortosa